

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

«11» 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

для студентів

спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Бібліотечна справа

Київ – 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02130554	
М. Іванчук	
Життєвий цикл документа	
Підпис	13.02.19
Дата	20.19

Розробник: Груздьова Олена Вікторівна,
викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та
української філології Університетського коледжу Київського
університету імені Бориса Грінченка, старший викладач

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з
видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 29 серпня 2019 р. №1

Голова циклової комісії О. В. Груздьова

Робочу програму перевірено
«30» серпня 2019 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи З. Л. Гейхман

Заступник директор з навчальної роботи Я. В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	54
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	+
Самостійна робота	30
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Дитяча література»: подати студентам наукові, методологічні основи вивчення дисципліни, ознайомити з ідейно-естетичним багатством художніх творів для дітей різних вікових категорій, навчити виразного читання дитячих творів.

Основні завдання:

- сприяти засвоєнню основних етапів розвитку дитячої літератури та найважливіших фактів літературного процесу, змісту, структури, художніх особливостей творів для дітей;
- розвивати у студентів уміння сприймати літературний твір для дітей як явище мистецтва слова;
- розвивати естетичні смаки, інтерес до художнього слова, до духовної спадщини народу, формувати інтелект для роботи в професійній сфері;
- засвоювати відомості про загальний розвиток літературного процесу, про письменника як людську особистість та його творчість для дітей, розуміння її місця у світовій та вітчизняній культурі;
- формувати гуманістичний світогляд, збагачувати духовний світ студента, утверджувати загальнолюдські морально-етичні орієнтири;
- розвивати творчі і комунікативні здібності студентів, їхнє самостійне мислення, вміння аналізувати твори для дітей, аргументувати власні судження;
- виробляти вміння компетентно орієнтуватися в інформаційному (зокрема літературному) просторі, застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **набути такі компетентності:**

- знати і вміти аналізувати зміст вивчених творів з дитячої літератури;
- розуміти теми, ідеї та особливості композиції вивчених творів;
- визначати родові і жанрові ознаки твору;
- ідентифікувати епічні, ліричні, лірико-епічні та драматичні твори в дитячій літературі;
- визначати ідейно-художню роль елементів сюжету, позасюжетних компонентів та зображувально-виражальних засобів творів дитячої літератури;
- уміти виразно читати та декламувати напам'ять окремі твори українського фольклору та авторської літератури;
- знати головні етапи життєвого та творчого шляху письменників, що писали для дітей і про дітей;
- складати усні повідомлення про життя і творчу діяльність кращих сучасних дитячих письменників, використовуючи їхні твори та літературно-критичні матеріали про них;
- складати план вивченого твору;
- складати просту (індивідуальну чи порівняльну) характеристику літературних героїв твору, пояснювати авторське ставлення до героїв;
- вміти інсценізувати уривки творів для дітей;

- робити висновки про виховний та естетичний вплив творів дитячої літератури на юних читачів;
- залучати студентів до проведення мистецьких вечорів, зустрічей з творчими людьми.

3.Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти знаннями про:**

- сутність поняття національної літератури як мистецтва слова, її основні цінності;
- роль дитячої літератури в соціалізації сучасної дитини;
- місце в національній культурі фольклору для дітей та авторської літератури;
- жанри дитячого фольклору, короткі відомості про походження різних фольклорних жанрів;
- сутність авторської дитячої літератури, етапи її розвитку, творчий доробок низки письменників, художні достоїнства творів для дітей;
- окремі твори українського фольклору та авторської літератури напам'ять.

Вмітимуть аналізувати:

- твори дитячої літератури різних жанрів;
- життєвий і творчий шлях письменників, що працювали або працюють у галузі дитячої літератури;
- періодичні видання для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку.

Добирати:

- літературу і додаткову інформацію відповідно до теми для дітей різних вікових категорій ;
- твори для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку відповідно до вподобань читачів;
- зразки літературних творів для інсценізацій.

Складати:

- коротке повідомлення про життєвий і творчий шлях письменників, що пишуть для дітей;
- есе на заздалегідь запропоновану тему.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		сем.	практ.	пк	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль I. Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей							
Тема 1. Вступ. Українська дитяча література в контексті національної культури.	2	2					
Тема 2. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури (народні пісні для дітей, малі фольклорні жанри, казки, легенди, перекази, притчі).	8	2				2	4
Тема 3. Народні пісні для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні календарно-обрядового циклу.	8		2				6
Тема 4. Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу .	4	2		2			
Тема 5. Давня українська література для дітей XI –XVIIIст. Державна спадщина часів Київської Русі, що увійшла в коло дитячого читання.	4	2				2	
Тема 6. Давня українська література у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей.	6		2				4
Модульний контроль	2				2		
Разом за змістовим модулем I	34	8	4	2	2	4	14
Змістовий модуль II. Нова література для дітей XIX – перша пол. XX ст. Історичні умови розвитку							
Тема 1. Специфіка нової української дитячої літератури. Етапи розвитку нової української літератури .	2	2					
Тема 2. Жанр байки в українській дитячій літературі. Огляд творчості перших поетів – байкарів П.Гулака-Артемовського, Є.Гребінки, Л.Боровиковського.	6		2				4
Тема 3. Леонід Глібов – талановитий	2			2			

дитячий письменник-педагог. Внесок байкаря у розвиток літератури для дітей.							
Тема 4. Поетичні жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст. Творчість Т. Шевченка, С. Воробкевича, В.Самійленка, Лесі Українки, О.Олеся для дітей.	4	2				2	
Тема 5. Прозові жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст. Творчість І. Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, М. Коцюбинського, Б. Грінченка, Марка Вовчка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	8	2		2			4
Тема 6. Літературна казка. Казки І. Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	4		2			2	
Модульний контроль	2				2		
Разом за змістовим модулем II	28	6	4	4	2	4	8
Змістовий модуль III.							
Новітня українська література для дітей XX ст. Сучасна дитяча література							
Тема 1. Загальна характеристика процесу становлення новітньої літератури для дітей. Новаторство тематики, пошуки різних жанрів, стилів у творах для дітей.	2					2	
Тема 2. Поетичні жанри дитячої літератури XX ст. Творчість П.Тичини, М.Рильського, В.Сосюри, А.Малишка дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	6		2				4
Тема 3. Прозові жанри дитячої літератури XX ст. Творчість М. Йогансена, О.Копиленка, Н.Забіли, Г.Тютюнника для наймолодших відвідувачів бібліотек.	8	2		2			4
Тема 4. Українська дитяча література XX ст. Жанрова різноманітність . Творчість Д. Білоуса, Д.Павличка, В.Симоненка, Л.Костенко, В. Сухомлинського для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.	6	2		2		2	

Тема 5. Розвиток літератури для дітей на сучасному етапі. Творчість Г.Бойко, Г.Чубач, Д.Чередниченко, А.Качана, М.Слабошпицького для наймолодших відвідувачів бібліотек.	4	2		2			
Модульна контрольна робота III	2				2		
Разом за змістовим модулем III	28	6	2	6	2	4	8
Разом за V семестр	90	20	10	12	6	12	30

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Дитяча література як предмет вивчення.

Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей

Тема 1. Вступ. Українська дитяча література в контексті національної культури

Вступ. Сутність поняття національної культури. Її основні вартості. Структура національної культури. Місце в ній фольклору та авторської літератури. Роль дитячої літератури у соціалізації сучасної дитини. Масова культура, її вартості, місце у соціалізації сучасної дитини.

Основні поняття теми: література, дитяча література, дитяче читання, культура, соціалізація.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 2. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури (народні пісні для дітей, малі фольклорні жанри, казки, легенди, перекази, притчі)

Сутність фольклору, специфіка його на сучасному історичному етапі, роль фольклору в житті сучасної дитини. Мова фольклору, художньо-виражальні засоби: постійні епітети, спарені слова, поетизми різного походження, слова-знаки національної культури, народні порівняння, слова з числовими значеннями, яким традиційно приписується магічна сила, традиційні зачини та кінцівки, незвичні слова. Фольклорні жанри та їх класифікація.

Основні поняття теми: фольклор, жанри дитячого фольклору: народні пісні, казки, легенди, перекази, притчі, малі фольклорні жанри.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 3. Народні пісні для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні календарно-обрядового циклу

Види народних пісень для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні про працю ін. Пісні календарно-обрядового циклу. Поняття про обряд, роль магії в ньому. Багатство змісту, близькість до дитячих інтересів, лаконічність і поетична виразність народної мови пісень. Призначення і

характерні риси кожного з видів пісень. Огляд фольклорних збірок «Вийди, вийди, сонечко», «А ми просо сіяли», «Ходи, соньку, в колисоньку».

Основні поняття теми: народні пісні: коліскові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні про працю.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 4. Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу

Особливе місце казки у духовній сфері українського народу. Фантастика - найістотніша ознака казок. Глибина ідей, багатство та різноманітність змісту, поетичність, народність казок. Особливості казок, сприймання їх дитиною: відображення окремих рис реальної дійсності, побуту, природи у фантастичних казках (аналіз 5 казок); казки про тварин, їх особливості(аналіз 5 казок); соціально-побутові казки, особливості сюжету (аналіз 5 казок); своєрідні художні засоби: зачини, кінцівки, композиційні повтори, динамічний діалог, введені у композицію казок, стислість і виразність мови, ритмічність, проста мораль (аналіз прочитаних казок). І.Франко про казковий епос (аналіз статті І.Я.Франка «Байка про байку»).

Основні поняття теми: казка, легенда, притча, казковий епос.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 5. Давня українська література для дітей XI –XVIIIст. Державна спадщина часів Київської Русі, що увійшла в коло дитячого читання

Роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей. Духовна спадщина часів Київської Русі: літописи, патерики, житія, проповіді. Фольклорна основа «Повісті минулих літ» – найдавнішого твору літописання, легендарні уривки якого духовно збагачують дітей. «Повчання Володимира Мономаха дітям» як цікава літературна пам'ятка Київської Русі. «Слово о полку Ігоревім» – найвидатніша пам'ятка художньої літератури доби Середньовіччя. Творчість Г.Сковороди для дітей.

Основні поняття теми: періодизація літературного процесу, літописи, патерики, житія, повчання.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 6. Давня українська література в колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей

Стан освіти Київської Русі. Роль князя Володимира у створенні світських шкіл. Виникнення та діяльність братств у другій половині XVI ст. Книгодрукування в Україні. Фольклорна основа “Повісті минулих літ” – найдавнішого твору літописання, легендарні уривки якого духовно збагачують

дітей. “Повчання Володимира Мономаха дітям” як цікава літературна пам’ятка Київської Русі”. “Слово о полку Ігоревім” – найвидатніша пам’ятка писемної літератури доби Середньовіччя. “Слово...” як засіб виховання у дітей патріотичних, моральних та естетичних почуттів. Пейзажна лірика Г.С. Сковороди («Пісня 13»: «Ой поля, поля зелені», «Пісня 18»: «Ой ти, пташко жовтобока»).

Основні поняття теми: літописи, патерики, життя, повчання, слова, байки.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Змістовий модуль II.

Нова література для дітей XIX – перша пол. XX ст.

Історичні умови розвитку.

Тема 1. Специфіка нової української дитячої літератури. Етапи розвитку нової української літератури

Авторська література її різновиди, специфіка української авторської літератури. Етапи розвитку дитячої літератури. Поява букварів та читанок українською літературною мовою.

Основні поняття теми: авторська література, нова українська література, періодизація дитячої літератури, букварі, читанки, вірш, байка, оповідання, літературна казка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 2. Жанр байки в українській дитячій літературі. Огляд творчості перших поетів – байкарів П.Гулака-Артемівського, Є.Гребінки, Л.Боровиковського

Огляд творчості перших поетів – байкарів П.Гулака-Артемівського, Є.Гребінки, Л.Боровиковського. Байки Леоніда Глібова у дитячому читанні. Щирість і безпосередність, простота викладу, народність і реалізм байок Л. Глібова. Пізнавальна і виховна цінність байки.

Основні поняття теми: казка, байка, фабула, мораль.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 3, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7

Тема 3. Леонід Глібов – талановитий дитячий письменник-педагог. Внесок байкаря у розвиток літератури для дітей

Леонід Глібов та дитяча література. Різноманітність жанрів у творчості поета - байкаря. Байки «Вовк і Кіт», «Зозуля і Півень», «Щука», «Коник-стрибунець», «Чиж та Голуб». Конкретність та виразність образів. Щирість і безпосередність, простота викладу. Народність, реалізм байок. (Вивчити напам’ять одну із запропонованих). Вірші «Веснянка», «Зимня пісенька»,

віршова казочка «Квіткове весілля». Особливості поетичної мови (Письмовий аналіз). Загадки і відгадки Л.Глібова. Вагомий внесок л. Глібова у створення оригінальної форми літературної загадки. Фольклорна основа загадок.

Основні поняття теми: байка, мораль, акровірш, загадка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 3, 5

Додаткова: 3, 6, 7

Тема 4. Поетичні жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст. Творчість Т. Шевченка, С. Воробкевича, В.Самійленка, Лесі Українки, О.Олеся для дітей

Творчість Т.Г. Шевченка, С.Руданського, С. Воробкевича, Лесі Українки, О.Олеся для дітей

Основні поняття теми: пейзажні твори, засоби народної поезики, співомовки, логічний наголос, мелодика і тембр мови, темп мови.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 5

Додаткова: 8

Тема 5. Прозові жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст. Творчість І. Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, М. Коцюбинського, Б. Грінченка, Марка Вовчка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Творчість І.Я Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки М.М. Коцюбинського, Б.Д.Грінченка, Марка Вовчка для дітей. Автобіографічні оповідання І.Франка. Образ юного героя, проблематика («У кузні», «Малий Мирон», «Мій злочин», «Грицева шкільна наука», «Красне писання», «Олівець», «Отець-гуморист».

Внесок М.Коцюбинського в дитячу літературу. Відтворення внутрішнього світу дитини у оповіданнях «Харитя», «Маленький грішник», «Ялинка». Страждена доля дитини сироти в оповіданнях Бориса Грінченка «Украла», «Олеся», «Кавуни», «Дзвоник», «Ксенія». Цикл оповідань про життя видатних людей Олени Пчілки. Своєрідне змалювання героїв оповідань «Сосонка», «Хлопчик і ведмідь».

Основні поняття теми: літературна казка, оповідання, тематика оповідань, сюжет, композиція, проблематика.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 5

Додаткова: 8

Тема 6. Літературна казка. Казки І. Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Аналіз літературно-критичних статей І.Франка «Женщина-мати», «Байка про байку». Збірка І. Я. Франка «Коли ще звірі говорили» (Казки «Фарбований лис», «Лисичка і Журавель», «Осел і Лев», «Вовк вїтом», «Три міхи хитрощів», «Мурко і Бурко») . Творче використання письменником сюжетів

народних казок. Казка «Ріпка». Поглиблення соціально-морального мотиву у казках Лесі Українки «Лелія», «Метелик», «Казка про Оха-чудотворця». Цікавий сюжет, гумористичні характеристики птахів у казці «Біда навчить». Марко Вовчок як основоположник прози для дітей. Казки «Ведмідь», «Дев'ять братів і десята сестриця Галя», «Кармелюк». Образ народного героя.

Основні поняття теми: літературна казка, народна казка, художня деталь, добро творці, злотворці.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 5

Додаткова: 8

Змістовий модуль III.

Новітня українська література для дітей XX ст. Сучасна дитяча література

Тема 1. Загальна характеристика процесу становлення новітньої літератури для дітей. Новаторство тематики, пошуки різних жанрів, стилів у творах для дітей

Загальна характеристика періоду 30-х – кінця 50 –х р. Естетично-художнє значення дитячої літератури та суперечності, що в ній спостерігаються.

Загальна характеристика періоду 60 – 80 – х р. Роль книжок для дітей і дорослих у створенні морального клімату у нашій державі, у формуванні моральних, естетичних та етичних норм поведінки підростаючого покоління.

Основні поняття теми: новітня література, літературний жанр.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 5

Додаткова: 9,10

Тема 2. Поетичні жанри дитячої літератури XX ст. Творчість П.Тичини, М.Рильського, В.Сосюри, А.Малишка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Ліричні твори П. Тичини «А я у гай ходила», «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять» - самоцвіти поезії для наймолодших. Максим Рильський про майстерність і красу творів для дітей («Краса», «Крила нашої пісні», «Батьки і діти»), аналіз літературно – критичних праць. Пейзаж як засіб вираження стану душі ліричного героя у поезіях «Білі мухи», «Травнева пісня», «Веснянка», «Річка» та ін. Художньо-естетичний аналіз творів для дітей В.Сосюри «Моя онученька», «Для тебе зорі сяють», «Весняний цвіт». Фольклор – невичерпне джерело творчості А.Малишка. Ліричне змалювання природи, метафоричність образів у поезіях «Соловейку – солов'ю», «Хвалилася птиця», «Дощ», «Бабуня трава», «Кізка», «Перепілка», «Сніг».

Основні поняття теми: лірика, пейзаж, тропи

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 5

Додаткова: 9, 10

Тема 3. Прозові жанри дитячої літератури ХХ ст. Творчість М. Йогансена, О.Копиленка, Н.Забіли, Г.Тютюнника для наймолодших відвідувачів бібліотек

Творчість М. Йогансена, О.Копиленка, Н.Забіли, М.Трублаїні, О.Копиленка, Н. Забіли, Г.Тютюнника ін. Новітня література ХХ століття для дітей дошкільного віку. М. Йогансен: «Кіт Чудило», «Собака і ворони», «Як мураші наїлися цукру». О.Копиленко: збірка «Як вони поживають». Н.Забіла: «Ясоччин садок», «Марина Дмитрівна», «Катруся вже велика». М.Трублаїні: «Північні оповідання», «Пустуни на пароплаві». Г.Тютюнник: «Степова казка», «Ласочка».

Основні поняття теми: тематика оповідань, сюжет, композиція.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 5

Додаткова: 5, 9, 10

Тема 4. Українська дитяча література ХХ ст. Жанрова різноманітність . Творчість Д.Білоуса, Д.Павличка, В.Симоненка, Л.Костенко, В. Сухомлинського для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Творчість Д.Білоуса, Д.Павличка, В.Симоненка, Л.Костенко, В. Сухомлинського для дітей. Огляд творчості Д.Білоуса для дітей. Збірки творів «Диво калинове», «Чари барвінкові» . Вірші Д.Павличка для дітей («Де найкраще місце на землі?», «Обруч», «Смерічка», «Птиця»). Фольклорні традиції казок «Золоторогий олень», «Пригоди kota Мартина». Казки В. Симоненка для дітей «Цар Плаксій і Лоскотон», «Подорож у країну Навпаки». Л.Костенко «Бузиновий цар». Аналіз збірки.

Основні поняття теми: акровірш, загадка, каламбур.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4, 5

Додаткова: 5, 9, 10

Тема 5. Розвиток літератури для дітей на сучасному етапі. Творчість Г.Бойко, Г.Чубач, Д.Чередниченко, А.Качана, М. Слабошпицького для наймолодших відвідувачів бібліотек

Сучасна дитяча періодика. Загальний огляд. Творчість Г.Чубач («Побреженьки для маленьких», «Граймося»), Д.Чередниченко («Дерева самі», «Білявий котик», «Як ти з матір'ю говориш»), А.Качана («Журавель щипав щавель», «Чари ворожбита»), М.Слабошпицького (зб. «Чи далеко до Африки») для дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: каламбур, акровірш, .абетка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4, 5

Додаткова: 5, 9, 10

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3
2. Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	3	3
3. Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1
4. Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	3	30
4. Робота на семінарському занятті	10	2	10	2	10	1	10
6. Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	2	10
7. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			67		72		82
Максимальна кількість балів	221						
Розрахунок коефіцієнта	3,68						

Студент допускається до іспиту при умові, коли виконав навчальний план і набрав мінімальну кількість балів – 35.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 1 . Дитяча література – складова і невід’ємна частина художньої літератури, її своєрідність (4 год)

1. Законспекуйте передмову до збірки І.Франка «Коли ще звірі говорили».
2. Підготуйте повідомлення на тему: «Видатні діячі культури про роль книги у вихованні дітей».

Тема 2 . Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури (6 год)

I. Підготуйте письмове повідомлення на одну з тем (не менше 200 слів):

1. Місце фольклорних творів у вихованні дитини.
2. Жанри фольклорних творів для дітей.
3. Використання фольклорних мотивів дитячими письменниками.
4. Фольклорна діяльність письменників-творців дитячої літератури.

Тема 3. Давня українська література для дітей XI – XVIIIст. (4 год)

1. Проаналізуйте 3 легенди, які можна порадити читача середнього шкільного віку, що знаходимо в «Повісті минулих літ».
2. Випишіть 10 афоризмів Г.Сковороди, які можемо використовувати у роботі з дітьми.

Тема 4. Жанр байки в українській дитячій літературі (4 год)

1. Класифікуйте байки Є.Гребінки, П.Гулака-Артемовського та Л.Глібова за тематикою та особливостями сюжетопобудови.
2. Напишіть анотацію до збірки байок (на вибір).

Тема 5. Прозові жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст. (4 год)

1. Створіть презентацію «Олена Пчілка – дитяча письменниця».
2. Напишіть есе на тему «Твори М.Коцюбинського для наймолодших, їх виховне значення».

Тема 6. Поетичні жанри дитячої літератури XX ст. (4 год)

1. Розробіть бібліотечне заняття на тему «Пісенно-поетична творчість А. Малишка»

Тема 7. Прозові жанри дитячої літератури XX ст. (4 год.)

1. Дайте загальну характеристику творчості Остапа Вишні, М.Йогансена, О.Копиленка для дітей.
2. Проаналізуйте «Північні оповідання» М.Трублаїні. Привабливість героїв, художні особливості творів «Волохан», «Вовки ганяються за оленями», «Малий посланець», «Крила рожевої чайки».

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;

- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання **Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи**

Максимальна кількість балів - 25	Критерії оцінювання
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова. Екзамен у формі письмового тестування з практичним завданням. Максимальна кількість балів: 40 балів. Критерії оцінювання: тестування — 20 балів. Завдання з однією правильною відповіддю — 1 бал (усього 20 балів). Практичне завдання — 20 балів. Правильна відповідь на питання — 10 балів (усього 20 балів).

6.5. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

1. З'ясуйте значення понять «дитяча література» та «дитяче читання». Визначте вплив дитячої літератури на підростаюче покоління, наведіть приклади з творів.
2. Розкрийте ідейно-художню своєрідність творів В. Самійленка («Найдорожча перлина», «Вечірня пісня», «Метелик і капуста», «Господар і віл», «Водяничок»). Одну з поезій розкажіть напам'ять.
3. Дайте загальну характеристику дитячої літератури та з'ясуйте її значення у формуванні пізнавальних інтересів дитини.
4. Складіть таблицю «Основні жанри дитячого фольклору та їх ознаки».
5. З'ясуйте роль співомовок С. Руданського у формуванні естетичної свідомості дитини. Одну з співомовок розкажіть напам'ять.

6. Визначте роль жанру фантастичної народної казки у формуванні уявлення дитини про добро і зло. Проаналізуйте казки «Телесик», «Котигорошко», «Кирило Кожум'яка».
7. Розкрийте значення поезій Л. Глібова «Веснянка», «Зимня пісенька» у формуванні естетичних почуттів юних читачів. Розкажіть одну з поезій напам'ять.
8. З'ясуйте значення малих фольклорних жанрів у вихованні читацьких інтересів молодшого покоління. Наведіть приклади творів дитячої літератури, де найбільше використовуються малі фольклорні жанри.
9. Здійсніть порівняльний аналіз байок Г. Сковороди з байками Л. Глібова. Розкрийте значення сили (моралі) в байках Г. Сковороди.
10. Схарактеризуйте ознаки, властиві народним казкам про тварин. Прокоментуйте статтю І.Франка «Байка про байку».
11. Ознайомте, цитуючи твори напам'ять, найменших відвідувачів бібліотек з поезіями Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати», «Зацвіла в долині», «Тече вода з-під явора», «У нашій краї на землі...». Поміркуйте, якими словами ви розпочнете свою розповідь.
12. Проаналізуйте тематику та проблематику народних переказів та легенд. Розкрийте їх вплив на формування когнітивних здібностей дітей.
13. Визначте вплив на моральний розвиток дитини оповідань і казок Г. Тютюнника про природу («Ласочка», «Лісова сторожка», «Степова казка», «Однокрил»).
14. Складіть таблицю «Основні жанри ігрового фольклору та їх характеристика». Проаналізуйте одну з народних дитячих ігор.
15. Розкрийте роль пейзажної лірики Г.С. Сковороди у вихованні естетичних почуттів у дітей («Ой поля, поля зелені», «Ой ти, пташко жовтобока»). Одну з поезій розкажіть напам'ять.
16. Охарактеризуйте роль байкарської спадщини Олени Пчілки у вихованні читацьких інтересів дітей.
17. Проаналізуйте дидактичне спрямування оповідань В. Сухомлинського для дітей «Соромно перед соловейком», «Який слід повинна залишити людина на землі?», «Образливе слово», «Комірчина для дідуся».
18. Визначте дидактичні настанови «Повчання Володимира Мономаха дітям». Поясніть, чому настанови «Повчання» актуальні в наш час.
19. Розкрийте значення поезії для наймолодших А. Малишка у формуванні світогляду дитини («Хвалилася птиця», «Дощ», «Сніг», «Перепілка»). Одну з поезій розкажіть напам'ять.
20. Проаналізуйте твори О. Олеся для дітей (казка «Водяничок», поезії про природу («Ялинка», «Снігурі», «Капустонька» ін.) та з'ясуйте їх виховне значення.
21. Охарактеризуйте розвиток української дитячої літератури на сучасному етапі. Визначте її вплив на розвиток уяви, фантазії та мислення дітей.
22. Підготуйте повідомлення для наймолодших відвідувачів бібліотек про

- князя Ігоря, використовуючи пам'ятку давньоруської літератури «Слово о полку Ігоревім». Уривок з твору зачитайте з пам'яті.
23. Проаналізуйте казки Лесі Українки для наймолодших («Метелик», «Біда навчить»). З'ясуйте виховне значення аналізованих казок. Назвіть твори поетеси, які б ви порадили прочитати дітям молодшого шкільного віку.
  24. Охарактеризуйте виховний потенціал байок Г.С. Сковороди («Голова і Тулуб», «Жайворонки», «Чиж і Щиглик»).
  25. Проаналізуйте тематику та проблематику оповідань та казок Олени Пчілки («Сосонка», «Хлопчик і ведмідь», «Куликове болото»), з'ясуйте їх виховне значення.
  26. Розкрийте значення казок В. Симоненка для дітей. Підготуйте повідомлення на тему «Фантастичне і реальне в казці Василя Симоненка «Цар Плаксій і Лоскотон».
  27. З'ясуйте значення рідної мови у формуванні юної особистості за творами Д. Білоуса («Диво калинове», «Чари барвінкові»).
  28. З'ясуйте роль фольклору в створенні збірки І. Франка «Коли ще звірі говорили», її вплив на моральний розвиток дитини. Проаналізуйте кілька казок збірки.
  29. Розкрийте пізнавальне значення казок та оповідань М.Трублаїні для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку («Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку», «Пустуни на пароплаві», «Мандри Закомарика»).
  30. Проаналізуйте твори М. Коцюбинського для наймолодших, специфіку їх побудови та виховне значення для дітей.
  31. З'ясуйте значення поезії В. Сосюри у формуванні естетичних смаків дитини, а також активної життєвої позиції (збірка «Моя онученька»).
  32. Охарактеризуйте анімалістичні твори українських письменників ХХ ст., з'ясуйте їх виховний вплив на дітей (О. Копиленко, М. Йогансен).
  33. Проаналізуйте твори Ганни Чубач для наймолодших. Одну з поезій поетеси розкажіть напам'ять.
  34. Розкрийте значення казок Б. Грінченка у формуванні світогляду дитини («Два морози», «Могутній комар», «Риб'ячі танці»).
  35. З'ясуйте особливості лірики П.Тичини для наймолодших. Поезії «Хор лісових дзвіночків» та «А я у гай ходила» розкажіть напам'ять.
  36. Охарактеризуйте патріотичні мотиви оповідання Б. Грінченка «Олеся». Поміркуйте, як би ви розповіли дітям дошкільного віку про героїчний вчинок Олесі.
  37. Проаналізуйте творчість Лесі Українки для дітей (поезії «Вишеньки», «На зеленому горбочку», «Літо краснеє минуло», «Вже сонечко в море сіда», «Мамо, іде вже зима»), з'ясуйте естетичне значення аналізованих поезій.
  38. Розкрийте образ юного героя в оповіданнях М. Коцюбинського «Харитя», «Маленький грішник», «Ялинка». Поясніть, як впливає оточуюче середовища на вчинки дитини у творах М.Коцюбинського.
  39. Охарактеризуйте збірку поезій Л.Костенко для дітей «Бузиновий цар»,

- з'ясуйте її вплив на розвиток уяви та уваги дітей. Одну з поезій збірки розкажіть напам'ять.
40. Розкрийте поняття «дитяча література», «дитяче читання», проілюструйте зразками із творів.
  41. З'ясуйте виховне значення творів Є.Гребінки для дітей. Одну з байок письменника розкажіть напам'ять.
  42. Проаналізуйте головні мотиви соціально-побутових народних казок, значення їх у формуванні світогляду дитини, розвитку уяви, фантазії та мислення.
  43. Відтворіть картини знедоленого дитинства в поезіях Т. Шевченка, визначте їх вплив на формування високоморальної особистості. Одну з поезій розкажіть напам'ять.
  44. Проаналізуйте твори О.Копиленка із збірки «Як вони оживають». Розкрийте образ оповідача.
  45. З'ясуйте значення поезій М.Рильського у формуванні естетичних смаків дитини («Річка», «Щодня в подвір'я наше заліта...», «Як не любити», «Білі мухи», «Віс вітер з-під воріт»). Назвіть фольклорні образи, до яких звертається поет у аналізованих творах.
  46. Визначте виховний вплив та пізнавальне значення творів В.Сухомлинського для дітей дошкільного віку («Дідова колиска», «Комірчина для дідуся», «Образливе слово» ін.).
  47. Розкрийте значення ліричних поезій Д.Павличка у формуванні активної життєвої позиції підростаючого покоління («Де найкраще місце на землі?», «Україна», «Наш прапор», «Мати»).
  48. Розкрийте виховну суть казок Марка Вовчка для дітей «Ведмідь», «Дев'ять братів і десята сестриця Галя», «Кармелюк».
  49. Порівняйте фольклорний образ kota-муркота з літературним, змальованим у казці Д.Павличка «Кіт Мартин». Проаналізуйте зазначену казку.
  50. Визначте роль дитячого фольклору у формуванні юної особистості. Наведіть приклади основних фольклорних жанрів, покажіть їх значення у формуванні читацьких інтересів дитини.
  51. Проаналізуйте вірші Б. Грінченка для дітей («Шматок хліба», «Ластівка», «На волю»), з'ясуйте їх морально-етичне значення.
  52. Поміркуйте, яку роль у житті дитини відіграють колискові пісні. Прочитайте одну з колискових пісень напам'ять.
  53. Проаналізуйте один із сучасних журналів для дітей дошкільного віку. З'ясуйте особливості оформлення, тематику творів.
  54. Поміркуйте, яку роль у житті дитини відіграють забавлянки і примовлянки. Прочитайте одну з забавлянок напам'ять.
  55. Проаналізуйте твори Олександра Олеса для наймолодших («Метелики», «Трусинятко», «Капустонька», «Снігурі», «Ялинка»). Назвіть фольклорні образи, змальовані О.Олесем в аналізованих поезіях. Одну з поезій розкажіть

напам'ять.

56. Дайте загальну характеристику процесу розвитку новітньої дитячої літератури ХХ століття.
57. Розкрийте значення ліричних поезій Д.Чередниченка у формуванні активної життєвої позиції підростаючого покоління («Єдина Україна», «Допоки не пізно», «Як ти з матір'ю говориш?», «Дерева самі»).
58. Проаналізуйте казку Олександра Олеся «Водяничок». Назвіть фольклорні образи, відтворені в казці, з'ясуйте символічне значення твору.
59. Проаналізуйте твори Остапа Вишні із збірки «Мисливські усмішки». Розкрийте образ оповідача.
60. Дайте огляд сучасних періодичних видань для наймолодших.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

8.Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX ст. – I половини XX ст.: навч. посіб. / Н.І. Богданець-Білоskalенко. Вид. 3-є, допов. і перероб. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2011. – 108 с.
2. Велика хрестоматія для читання в дитячому садку. – К.: Махаон-Україна, 2010. –360 с.
3. Глібов Леонід. Байки: [Для мол. та серед. шк. віку] / Упорядкув. та передм. Р.В. Мельникова; Худож. Ю.В. Кучеровська. – К.: Школа, 2008. – 128 с.
4. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX- початку XXI століть. Навчальний посібник / Упор. Н.І.Богданець-Білоskalенко. К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 480 с.
5. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : Підручник / Тетяна Качак. – К. : ВЦ «Академія», 2016. – 352 с.

Додаткова

1. Добрі казки: Збірка казок. – Харків: ТОВ «Видавництво «Пегас», 2011. – 64 с.
2. Забіла Н. Велика збірка творів. Вірші / Наталя Забіла; Мал. Є.Житник. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2011. – 320 с.
3. Золота колекція українських казок: Збірка казок. – Харків: ФО-Плуговий С.М., 2011. – 224 с.
4. Кодлюк Я., Одинцова Г. Розповіді про письменників.: Посібник для вчителя початкових класів /Я Кордюк. - Тернопіль, 2005.
5. Копиленко О.І. Як вони поживають. Старостенко Ю.С. Лісові розмови: Оповідання: Для мол. шк. віку. – К.: Веселка, 1987. – 207 с.
6. Усі крилаті вислови, прислів'я, приказки, загадки / Укладач Н.В.Курганова. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 320 с.
7. Мовчун А.І., Варавкіна З.Д. Рідне слово. Українська дитяча література. Книга перша./ А.І. Мовчун, З.Д. Варавкіна. – К.: Арій, 2007. – 656 с.
8. Мовчун А.І., Варавкіна З.Д. Рідне слово. Українська дитяча література. Книга друга./ А.І. Мовчун, З.Д. Варавкіна. – К.: Арій, 2007. – 656 с.
9. Мовчун А.І. Абетка духовності / А.І. Мовчун. – К.: АВДІ, 2012. – 312 с.
10. Мої улюблені вірші / укладач: В.І. Паронова. – Тернопіль: Підручники і

посібники, 2012. – 480 с.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Дитяча література»

Разом: 90 год, лекції –20 год, практичні заняття –12 год, семінарські заняття – 10 год, індивідуальна робота –12 год, модульний контроль – 6 год, самостійна робота – 30 год

Тиждень	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						
Модулі	Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей							Нова література для дітей XIX – перша пол. XX ст. Історичні умови розвитку						
Назва модуля	Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей							Нова література для дітей XIX – перша пол. XX ст. Історичні умови розвитку						
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Дати														
Теми лекцій	Вступ. Українська дитяча література в контексті національної культури.	Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури.		Народні казки.		Давня українська література для дітей XI –XVIIIст. Державна спадщина часів Київської Русі.		Специфіка нової української дитячої літератури.			Поетичні жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст.	Прозові жанри дитячої літератури XIX – перша пол. XX ст.		
Теми семінарських занять			Народні пісні для дітей.				Давня українська література у колі дитячого читання.		Жанр байки в українській дитячій літературі.					Літературна казка. Збірка казок І. Франка «Коли ще звірі говорили».
Теми практичних занять					Народні казки.					Леонід Глібов – талановитий дитячий письменник-педагог.			Твори для дітей М. Коцюбинського, Б. Грінченка, Марка Вовчка .	
Самостійна робота														
Контроль	Модульна контрольна робота 1							Модульна контрольна робота 2						

Тиждень							
Модулі	Змістовий модуль 3						
Назва модуля	Новітня українська література для дітей XX ст. Сучасна дитяча література						
Лекції	15	16	17	18	19	20	21
Дати							
Теми лекцій		Прозові жанри дитячої літератури XX ст.		Українська дитяча література XX ст. Жанрова різноманітність.		Розвиток літератури для дітей на сучасному етапі. Творчість Г.Бойко, Г.Чубач, Д.Чередниченко, А.Качана, М.Слабошпицького для наймолодших	
Теми семінарських занять	Поетичні жанри дитячої літератури XX ст. Творчість П.Тичини та М.Рильського для наймолодших відвідувачів бібліотек.						
Теми практичних занять			Творчість М.Йогансена, О.Копиленка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.		Творчість В.Сухомлинського для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.		Розвиток літератури для дітей на сучасному етапі.
Самостійна робота							
Контроль	Модульна контрольна робота 3						